

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

vers. 42.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

studia iuant atque promouent, imo opes & facultates Ecclesiæ destinatas, quasi alerentur studiosi diuinæ sapientiæ, turpiter ipsi prodigunt alea, pompa, luxu aulico, bellis, equis, bombardis & apparatu bellico parando, quasi non magis victoria speranda sit ex diuina sapientia quam ex potentia humana. Quid de Monachis dicam & sacerdotibus, qui & ipsi turpiter abutantur bonis ecclesiasticis ad oppressionem veræ, diuinæ & celestis sapientiæ: Hi omnium grauissime peccant contra Dominum. Nisi ergo tam aduersarii quam amici veritatis ac diuinæ sapientiæ ardentiori zelo & secentur sapientiam & sapientiæ studia promouant, grauissimas impietatis & ingrati dinis poenas dabunt vltro Deo, qui ab initio mundi contemptum verbi sui celestis sapientiæ semper grauissimè puniit.] Cetera non improbo; Monachos bonos, & sacerdotes Catholicos vti bonis Ecclesiæ ad veritatem propagandam non dubito. Errat tamen roto cælo Bullingerus, non enim vel nosti, vel eius sententiâ illi quos reprehendit tam seuerè, delinquent. Nosti quidem sententiâ minus delinquent, res suas curando, quam hæreses & blasphemias prædicantium audiendo. Ipse veto nos ita agere docuit. Nam adirempla, audire concionatores etiam Euangelicissimos, ex Bullingeri opinione est peccatum mortale natura sua, vti est omne opus bonum. Hoc peccatum mortale quod millies millies gehennam meretur, vt censet Beza, si reprobi sint, illis imputatur.

Sequitur, minas, & atrocia verba

Supplicium, fixo non euitabile fato.

Imox Bullingero & eius Parastatis didicere, prædicationem ad maiorem ipsorum exactionem, poenamque Deo institutam, nec posse se vnquam conuertere. Si vero electos esse se fiduciantur. Nihil earum minarum ad se pertinere didicerunt. Quando quidem sue deuorent facrimina, vt ait Bullingerus, siue Ministri um futuras & blasphemias, nihil illis imputatur. Non enim sunt sub lege. Nec illis Deus irascitur. Malunt autem plerique *qui videri vult* frivolum veluptatis, quam fastidiosam ministri loquentiam. Cum suum sit aurium supplicium: male compositas audiunt nugas.

VERSUS 42.

Regina Austri surget in iudicio generatione ista, & condemnabit eam: quia venit à finibus terre audire sapientiam Salomonis, & acceptus quam Salomon hic.

QVÆSTIO I.

Quæ Regina Austri?

Reg. 10. & 2. Paralip. 9. 19. Saba alia est Arabica; alia trans Ægyptum Lybica, seu Ethiopia, quia dicitur venisse à finibus terre, non videtur fuisse illa Arabica, quæ vicina est Iudææ.

8. 2. Quomodo iudicatura sit ostendit S. Basiliius homilia in Psalm. 7. Est & alia significatio ex hac voce (iudicare) vt ait Dominus: Regina Austri exurret & condemnabit generationem hanc. Eos enim qui doctrinam diuinam auerantur quique à se amoluntur studia honesti ac virtutis & sapientiæ dogmata plena bonæ eruditionis fastidienter à se prorsus abiecerunt, eorum comparatione simul & collatione, qui in generatione suorum gentium rerum bonarum studio excelluerunt, grauiorem astruit delictos esse penam, eorum gratia quæ neglectum transierunt. Credo equid in non minus similem veluturos esse sententiam ab æquissimo illi iudici.

Adami Conzen in Eulæg. Tom. I.

ce, quotquot hoc terrestre corpus receperint: quod externi isti casus qui cuique nostrum contingunt, non paruo discrimine à se disideant: quo sit vt dissimilem quisque sententiam sit re-laturus. Qui enim concurrunt casus non à nobis quidem profecti, sed vel inuitos circumstant, aut peccata nostra degra-nant, aut leuiora efficiunt.

Vincencius putat Arabicam esse, ex Sabæa Asiatica, ad libros Regum quæstio pertinet.

VERSUS 43.

Cum autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulans per loca arida querens requiem, & non inuenit.

QVÆSTIO I.

Quo pertinet comparatio hominis à demone liberati, & iterum obsessi?

§. 1. AD inane Iudæorum iactantiam retunden-dam. Minatur erat Iudæis non modo exitiū, sed etiam Iudices externos. Nimirum & Regnam Sabæam, quos præ se illi contemnebant, federe Dei, & electione suæ nationis inflati. Quia enim Dei beneficiis assueti erant, illa sibi perpetua pollicebantur. Christus vero ex his ipsis demonstrat grauius eos iudicium subituro. Quemadmodum energumenus, si postquam Dei beneficio à demone tortore liberatus est, sibi que redditus, si id agat, vt iterum sub eius potestatem redat. ob ingrati tudinem & culpam grauius puni-tur. Ita quoque huic generationi erit. Deus eam ab idolis liberauit, deinde à Pharaone, à variis periculis, & tyrannis, tandem filium misit, at illi oblitū beneficentiæ diuinæ, nouis semper sceleribus nouas poenas accersunt. Itaque posteriora deteriora erunt; quia nec cladibus prioribus nec beneficiis cauerent, ne essent peiores auis. Cladem itaque quam ab Romanis passuri erant, hodieque patiuntur, & æternum exitium prædicat. Peiores vero Iudæi erant illis, qui legem non acceperant. Dominus sane maledicentissimæ calumniæ veram prædicationem opponit: dixerunt illi, In Beelzebub eiecere Christum demonia. Respondet ille: demonem eieciū ab ea genera-tione, aliis septem comitatum rediturum, imo iam redisse.

QVÆSTIO II.

Quæ loca arida?

§. 1. Lii fidelium, alii infidelium pectora arbitran-tur. Græcus vocat τὸν ἐρημὸν, quod noster vertere solet in aquosa: Dæmon expulsi horret loca solitudinis arida, seu solitudines; quia obesse nulli potest, vbi ne-demon in-mo est. Videtur autem similitudo sumpta ab eis, qui vix colit: domo pulsi. Vndique loca habitationi idonea con-quirunt: cum vero omnibus cultis, vt quæ possessores suos habent, pellantur, solitudines obeunt, si forte aliquam plagam fertilem inueniant.

§. 2. Cui locis aridis & solis inhæreat dæmon, quæ-ti solet. Id ita esse, docent Sagatum confessiones, multaque acta iudicam. Ego exitimo dæmonem frequentiam, & negotiorum inter homines celebritatem maxime contestari: nam sine suo periculo, maximo eorum damno inter eos versari potest. Solitudinem tamen plurimis dæmonum intestati experientia docet: sed magna Dei misericordia fieri non est dubium, vt impiorum spirituum potissima pars ab hominum consortio arceatur, & rabiem suam inuidiamque in deserto consumat. Sic videmus fulmina isti

Y 2 mon-